

Elektronik Kitap Konusunda Türkiye’de 2006-2020 Yılları Arasında Tamamlanmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi

Ayşenur Gülmez
Gazi Üniversitesi

Ashlan Kocaman Karoğlu
Gazi Üniversitesi

Bu makaleye atf için (To cite this article):

Gülmez, A., & Kocaman Karoğlu, A. (2022). Elektronik Kitap Konusunda Türkiye’de 2006-2020 Yılları Arasında Tamamlanmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi [Investigation of Graduate Thesis Studies on Electronic Books Completed Between 2006-2020 in Turkey]. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi)* [Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal)], 6(1), 32-52.

Makale Türü (Paper Type):

Derleme (Literature Review)

Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi):

Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi); bilimsel ve hakemli bir dergi olarak yılda iki kez yayınlanmaktadır. Bu dergide; bilim, eğitim, sanat veya teknoloji ile ilgili özgün kuramsal çalışmalar, literatür incelemeleri, araştırma raporları, sosyal konular, kitap incelemeleri ve araştırma makaleleri yayınlanmaktadır. Dergiye yayınlanmak üzere gönderilen makalelerin daha önce yayınlanmamış veya yayınlanmak üzere herhangi bir yere gönderilmemiş olması gerekmektedir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışma amaçları için kullanılabilir. Makalelerinin içeriğinden sadece yazarlar sorumludur. Kullanılan fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine riayet edilmesi gerekmektedir. Yazarlar, araştırma ve yayın etiğine uydıklarını beyan ederler. Dergi, makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımı ile ilgili olarak doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, eylem, talep, işlem, maliyet veya zarardan sorumlu değildir.

Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal):

Science, Education, Art and Technology Journal (SEAT Journal) is published twice a year as a scientific and refereed and journal. In this journal, original theoretical works, literature reviews, research reports, social issues, psychological issues, curricula, learning environments, book reviews, and research articles related to science, education, art or technology are published. The articles submitted for publication must have not been published before or sent to be published anywhere. This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Authors alone are responsible for the contents of their articles. Copyright regulations must be followed for the ideas and art works used. The authors declare that they adhere to research and publication ethics. The journal owns the copyright of the articles. The publisher shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of the research material.

Bu eser, Creative Commons Atf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.]

Elektronik Kitap Konusunda Türkiye’de 2006-2020 Yılları Arasında Tamamlanmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi

Ayşenur Gülmez, Aslıhan Kocaman Karoğlu

Makale Bilgisi

Makale Tarihi

Gönderim Tarihi:
25 Ağustos 2021

Kabul Tarihi:
12 Aralık 2021

Anahtar Kelimeler

e-kitap
elektronik kitap
içerik analizi
eğitim teknolojisi

Öz

Gelişen teknolojilerin sağladığı olanaklar her alanda olduğu gibi eğitim ortamlarında da etkisini sürdürmektedir. Farklı eğitim teknolojisi olanaklarıyla öğrenme ortamlarının zenginleştirilip desteklenmesi düşüncesiyle çeşitli uygulamalar öğrenme ortamlarında kullanılmaktadır. Dünya çapında yirmi beş yılı aşkın süredir kullanılan çevrimiçi eğitim ortam ve materyallerinin önemi COVID-19 pandemisiyle artmıştır. Bu çalışma, e-kitapların eğitime uyarlanması ve çalışmalarda kullanımını içerik analizi yoluyla incelemek amacıyla 2006-2020 yılları arasında Türkiye’de yapılmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesini kapsamaktadır. Çalışmada YÖK Tez Merkezi üzerinden ulaşılan 39 adet tez çalışması sistematik olarak incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre e-kitap konusunda en fazla tez çalışmasının 2019 yılında gerçekleştiği, tezlerin büyük çoğunluğunun Türkçe yazıldığı ve yüksek lisans tezlerinin yoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır. En fazla tez Gazi Üniversitesi’nde, eğitim bilimleri enstitülerinde ve farklı üniversitelerin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümlerinde yazılmıştır. Konuyla ilgili tez çalışmalarında en fazla kullanılan araştırma yöntemi karma yöntem, en fazla kullanılan veri toplama aracı görüşme, en fazla tercih edilen tez örnekleme lisans düzeyindeki öğrencilerdir. Çalışmalarda en çok tercih edilen örneklem büyüklüğünün 31-100 kişi arasında değiştiği, veri toplama sürelerinin en fazla 31-100 gün arasında olduğu, model/kuram seçiminde en fazla Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı’nın kullanıldığı ve en fazla tercih edilen amaç temasının “e-kitapların değerlendirilmesi” olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Investigation of Graduate Thesis Studies on Electronic Books Completed Between 2006-2020 in Turkey

Article Info

Article History

Received:
25 August 2021

Accepted:
12 December 2021

Key Words

e-book
electronic book
content analysis
educational technology

Abstract

The opportunities provided by the developing technologies continue to be effective in educational environments as in every field. Various applications are used in learning environments with the idea of enriching and supporting learning environments with different educational technology possibilities. The importance of online education media and materials has increased with the COVID-19 pandemic, which has been used around the world for more than twenty-five years. With the effect of the intensification of applications, electronic books (e-books) have become even more popular. In this study, the adaptation of education and e-books between the years 2006-2020 in order to examine the use of content through the analysis work includes examining the master's and doctoral theses have been made in Turkey. In this study, 39 thesis accessed through YÖK Thesis Center were systematically examined. According to the results of the research, it was revealed that the most thesis on e-books were carried out in 2019, the majority of theses were written in Turkish, and master theses were concentrated. Most thesis were written in Gazi University, educational sciences institutes and Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) departments of different universities. The most commonly used research method was the mixed method, the most used data collection tool is interview, and the most preferred thesis sample is undergraduate students. The most preferred sample size in the studies is between 31-100 people, data collection time is between 31-100 days, Multimedia Learning Theory is used the most in model / theory selection and the most preferred purpose theme is "e-books been reached the results of the evaluation.

Giriş

Yazının bulunması dünyada öğrenmeyi ve öğrenileni aktarmayı sağlayan önemli buluşlardan biridir. 1627 yılında Comenius Dönemi başlamış ve tarihin ilk görsel içerikli kitabı olan Orbus Pictus Johann Amos Comenius tarafından yayınlanmıştır (Seattler, 1990).. Dönem içerisinde devrim olarak sayılabilecek bu eser uzun zaman boyunca etkisini sürdürmeye devam etmiştir (Seattler, 1990). Orbus Pictus önemlidir çünkü tarihte ilk defa yayımlanan bir kitapta yazının haricinde öğrenmeyi kolaylaştıracak görsel materyaller sunulmuştur. Yazıya resmin eklenmesi de Orbus Pictus sonrasında popülerlik kazanmaya başlamıştır (Seattler, 1990).

Matbaanın 16. yüzyılda Johannes Gutenberg tarafından bulunması ile birlikte dünya çapında basılı kitap sayısında bu tarihten itibaren önemli bir ivme kazanılmıştır (Acaroğlu, 1971). 1971 yılında ise Michael Hart değerli olan basılı eserlerin herkesin kullanımına sunulması amacıyla eserleri elektronik ortama aktarmaya başlamış ve proje Gutenberg Projesi olarak anılmaya başlanmıştır (Project Gutenberg, 2019).. Elektronik hale getirilen ilk kitap ise Amerikan Özgürlük Bildirgesi'dir (Project Gutenberg, 2019). 90'lı yıllarda webin keşfedilmesi ve yaygınlaşması ile beraber 1992 yılında İsveçliler' in Runeberg Projesi ve 1994 yılında Almanların Gutenberg-DE Projesi ile online kütüphanecilik çalışmaları hız kazanmıştır (Bozkurt & Bozkaya, 2013).. Ayrıca, 2001 yılında Acrobat eBook Reader'ın hizmete sunulması ile e-kitapların kullanımı ve yaygınlaşması hızla artmaya başlamıştır (Bozkurt & Bozkaya, 2013). Günümüzde e-kitaplar üniversite kütüphane koleksiyonunun önemli bileşenini oluşturmaktadır.

Bu popülerleşme e-kitabın nasıl tanımlanması gerektiği üzerinde bir karmaşaya da sebep olmuş, Vassiliou ve Rowley (2008) e-kitabın dünyaca kabul edilen bir tanımı bulunmadığından bahsetmişlerdir. Ancak Vassiliou ve Rowley' nin (2008) Armstrong ve diğerleri (2002, s.356)'nden aktardığına göre e-kitap "boyut veya kompozisyondan bağımsız olarak herhangi bir elektronik metin parçası (dijital bir nesne), ancak ekran içeren herhangi bir cihaz (elde veya masaya bağlı) için elektronik olarak (veya optik olarak) kullanıma sunulan dergi yayınları hariç" olarak tanımlanmıştır. Dünyada en çok başvuru alan sözlüklerden biri olan Oxford sözlük e-kitabı "kağıda basılmak yerine, bilgisayar ekranında veya elinde tutulan elektronik bir aygıtta görüntülenen bir kitap" olarak tanımlanmıştır (Oxford Learner's Dictionary, 2020). Bozkurt ve Bozkaya (2013)'ya göre bazı araştırmacılar e-kitapları bilgisayar ekranından okunabilen kitapların dijital halleri olarak tanımlarken, bir bölümü ise geleneksel kitapların özelliklerini taşıyan dijital nesnelere olarak tanımlamışlardır. Önder (2010, s. 99) tarafından ise,

"E-kitap, bir ya da birkaç basılı kitabın sayısallaştırılmasıyla elde edilen ya da bütünüyle elektronik ortamda üretilen bir içeriğin, bir masaüstü bilgisayar, ekranı bulunan herhangi bir elde taşınabilir aygıt veya özel tasarlanmış bir elektronik kitap okuyucu donanımında görüntülenebilir, erişilebilir, yayınlanabilir şekilde bulunan ve kullanılan yazılımla sağlanan zengin metin özellikleri ile (kitap ayracı ekleme, metin işaretleme, not alma gibi) geleneksel okuma sırasında yapılan işlevlerin de gerçekleştirilebildiği elektronik biçim" olarak tanımlanmıştır. Yine Önder (2011)'in vurguladığı gibi bir metnin e-kitap olabilmesi için yazılımla gelen okumayı kolaylaştırıcı işlevlerinin (sesli okuma, yazı karakteri değiştirme, yazı boyutu değiştirme vb.) olması; zengin metin özelliklerini (metin içi arama yapabilme,

internet bağlantılarıyla desteklenmiş referanslar, not alma, metin işaretleme, kitap ayracı gibi) taşınması; bilgisayar dışında diğer okuma araçlarıyla da (e-kitap okuyucular, cep telefonları, İpad, Android gibi çok amaçlı tablet pc'ler vb.) erişilebilir olması gerekmektedir.

Dünyadaki ve Türkiye'deki e-kitap tanımlamalarından yola çıkılarak e-kitap, elektronik metin olarak oluşturulmuş, birden farklı teknolojik cihaz yardımıyla görüntülenebilen ve içeriğinde basılı kitaplarda yapılabilen not alma, işaretleme, araç koyma gibi işlemlere olanak sağlayan kitap türü olarak tanımlanabilir. Dünyada e-kitap sistemine geçiş neredeyse 25 yıldan fazla bir döneme dayanırken Türkiye'de e-kitaplara geçiş FATİH Projesi (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) ile birlikte hız kazanmıştır (Kaysı & Aydın, 2015; Salman, 2013). Proje kapsamında öğrencilere verilecek tabletler sayesinde öğrenciler ve öğretmenler e-kitap içeriklerine ulaşabilmeleri tasarlanmıştır. E-kitap kullanımının yaygınlaştırılmak istenmesinde sağladığı avantajlar etkili olmuştur. Alan yazında e-kitapların kullanımın sağladığı avantajlar ve sınırlılıklar farklı çalışmalardan derlenmiş haliyle Tablo 1'de sıralanmıştır (Bozkurt & Bozkaya, 2013; Cheek & Hartley, 2012; Işık, 2013; Önder, 2011).

Tablo 1. E-kitapların Kullanımının Sağladığı Avantajlar ve Sınırlılıklar

E-kitabın Yararları/ Avantajları	E-kitabın Eksikleri/ Sınırlılıkları
<ul style="list-style-type: none"> • Çevre dostudur. • Ekonomiktir. • Yüksek kapasiteye sahiptir. • Araştırılabilirlik özelliği vardır. • Taşınabilir. • Çoklu ortam desteği vardır. • Yazdırılabilir ve dönüştürülebilir. • Kalıcıdır. • Üretimi daha hızlıdır. • Okumaya teşvik eder. • Paylaşımı kolaydır. • Zaman maliyeti düşüktür. • Güncellenebilir. • Aktif şekilde kullanılabilir. • Ücretsiz bilgi ve erişim sağlar. • Engelliler için erişilebilirdir.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekrandan okuma her zaman tercih edilmemektedir. • Güvenlik sorunları bulunmaktadır. • Değişen cihazlar olduğu için kalıcılığı sorgulanmaktadır. • Format standartlaştırılması geliştirilmelidir. • Gizli maliyetleri bulunmaktadır. • Doğrudan maliyetler bulunmaktadır. • Bireylerin beceri düzeyleri değişkendir. • Düşük çözünürlük olabilir. • Güç tüketiminin fazla olabilir. • Lisans hakları ve dijital hak yönetimi gerekmektedir.

Dünyayı etkisi alan COVID-19 pandemi süreciyle birlikte dijital araçların kullanımı artmış, eğitim sürecinin uzaktan sürdürülmesi ile de e-kitap içeriklerinin kullanımı daha fazla önem kazanmıştır. Türkiye'de e-kitap konusunun gelişimi ve eğitime entegrasyonu ile ilgili 2017 yılına kadar yapılmış olan tez çalışmalarını Alpkıray ve Samur (2017) dokuz alt başlıkta inceledikleri bir içerik analizi çalışması ile yapmışlardır. Günümüz şartlarında daha da önem kazanan e-kitapların eğitim ortamlarında kullanımı konusunda yapılan araştırmaların çeşitli değişkenler aracılığı ile detaylandırılarak ve güncellenerek incelenmesinin bu alanda yapılacak olan çalışmalara yön vereceği düşünülmektedir. Bir diğer deyişle yapılan bu çalışmanın daha önceki çalışmalardan farkı konu ile ilgili yeni tezlerin incelenmesi ve incelenen tezlerin hangi disiplinler tarafından çalışıldığı, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları ve veri toplama süreleri, kullanılan kavram ve modeller ile amaç cümlelerinden elde edilmiş temaların incelenmiş olmasıdır. Bu çalışmada Türkiye'de 2006-2020 yılları arasında

e-kitap konusunda yapılan Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Tez Merkezi üzerinde kayıtlı olan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenerek tezlerdeki mevcut durum ve eğilimleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Eğitim teknolojileri alanında son yıllarda popülerliği artan ve pandemi süreciyle daha da önem kazanan e-kitap teknolojisiyle ilgili olarak Türkiye’deki mevcut durumun tespit edilmesi değerlidir. Çalışmada, yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllar içerisindeki değişiklikleri ve eğilimleri son yıllarda daha da fazla kullanılan eğitim teknolojilerinin nasıl bir seyir izlediğini ortaya koymak amacıyla 14 temel başlıkta incelenmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: E-kitap konusu ile ilgili;

- Yıllara göre tez sayılarındaki dağılım nasıldır?
- Tezlerin yazım diline göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin hazırlandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin hazırlandığı anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerde tercih edilen disiplinler hangileridir?
- Tezlerde sıklıkla kullanılan araştırma yöntemleri hangileridir?
- Tezlerde sıklıkla kullanılan veri toplama araçları hangileridir?
- Tezlerde tercih edilen katılımcılar kimlerdir?
- Tezlerde belirlenen örneklem büyüklükleri nedir?
- Tez çalışmalarındaki uygulama süresi uzunlukları nasıldır?
- Tezlerde kullanılan kuram/modeller hangileridir?
- Tezlerdeki amaç cümlelerinin temaları nelerdir?
- Tezlerde seçilen anahtar kelimeler hangileridir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

E-kitap konusundaki 2006-2020 yılları arasındaki yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelendiği bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl & Aslan 2001). Benzer veriler belirli kavramlar çerçevesinde toplanarak anlaşılır bir şekilde yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada, eğitim alanında yapılmış e-kitap ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezleri araştırma soruları kapsamında belirlenen kategoriler çerçevesinde incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Bu çalışmada e-kitap ile ilgili çalışmaların incelenmesi amacıyla Tez Merkezi'nde araştırma yapılmıştır. Bu veri tabanında tarama terimi olarak tüm aranacak alan seçilerek, “e-kitap” yazıldığında, 10 Haziran 2020 tarihi itibarıyla toplam 69 yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezine ulaşılmıştır. Bununla birlikte, İngilizce

dilinde ya da tezlerin İngilizce isimlerinde e-kitap konusunu bulabilmek için veri tabanında tarama terimi olarak tüm aranacak alan seçilerek, “e-book” yazıldığında, 10 Haziran 2020 tarihi itibarıyla toplam 85 yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezine ulaşılmıştır. Ayrıca veri tabanında tarama terimi olarak tüm aranacak alan seçilerek, “elektronik kitap” anahtar kelimesiyle arama yapıldığında 72 tez çalışmasına ulaşılmıştır. Aranılan anahtar kelimelerden farklı sonuçların elde edilmesi tezlerin anahtar kelime ya da başlıklarında farklı kelimeler kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle de anahtar kelimelerden elde edilen makaleler birbirini kapsamaktadır.

Tablo 2. Haziran 2020 Tarihine Kadar E-kitap Konusunda Yapılmış Tez Sayıları

Anahtar Kelime	Aranan Alan: Tümü	
	Tümü	“Eğitim ve Öğretim”
e-kitap	69	25
e-book	85	27
elektronik kitap	72	33

E-kitap konusu farklı fakültelerin farklı bölümlerinde çalışılmıştır ancak bu çalışmada odaklanılmak istenilen alanın eğitim ve öğretim alanı olmasından dolayı tüm anahtar kelime aramalarında konu alanı “eğitim ve öğretim” olarak sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmanın sonrasında “e-kitap” anahtar kelimesi ile “tüm alanlarda”, “eğitim ve öğretim” konu başlığında 25 tez çalışmasına, “e-book” anahtar kelimesi ile de “tüm alanlarda”, “eğitim ve öğretim” konu başlığında 27 tez çalışmasına, “elektronik kitap” anahtar kelimesi ile de “tüm alanlarda”, “eğitim ve öğretim” konu başlığında 33 tez çalışmasına ulaşılmıştır. Tüm tezler bir araya toplanmıştır ve aramalarda ulaşılan aynı tezler varsa elenmiştir. Ulaşılan tezlerden bir tez 2007 diğer tez ise 2017 yılında yazılmış ve tez dosyasına ulaşamadığı için incelemenin dışında tutulmuştur. Anahtar kelimelerin birbirini kapsadığı görüldüğü için makaleler Excel dosyasına kopyalanıp aynı olan ve erişimi olmayan makaleler elendikten sonra 39 adet tez incelenmiştir. Ulaşılan çalışmalara ilişkin tez adı, yılı, yazarı ve tezin türünü içeren detaylı bilgi Tablo 3’de verilmiştir.

Veri Analizi

Araştırma kapsamında ele alınan tüm tez çalışmaları detaylı şekilde incelenmiştir. Verilerin analizinde amaca uygun olarak tezlerden elde edilen veriler işlenip, sorular temel alınarak kategorilere ayrılmış, kodlanmış ve düzenlenmiştir. Tezlerin içeriğine odaklanılarak tüm veriler öncelikle Microsoft Excel programına aktarılmış, gerekli filtreleme işlemleri ile aranan cevaplara ulaşılmıştır. Sonrasında elde edilen bulgular yüzde, frekans, tablo ve grafikler yolu ile sunulmuştur.

Tablo 3. YÖK Tez Merkezi Üzerinden 2006-2020 Yılları Arasında Eğitim Ortamlarında E-Kitap Konu Başlığında Eğitim-Öğretim Alanında Erişilen Tezler

Sıra	Tezin Yazarı	Yılı	Tezin Adı	Tezin Türü
1	Selahattin Alan	2006	CNC eğitim seti tasarımı	Yüksek Lisans
2	İsmail İşleyen	2007	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’ndeki akademik personel ve öğrencilerin çağdaş kütüphane olanaklarının eğitimde kullanılması ve internet tabanlı bilgiye ulaşım yolları hakkındaki görüşleri	Yüksek Lisans
3	Sakine Öngöz	2011	Eğitim fakültelerinde okutulan gelişim ve öğrenme dersine yönelik hazırlanan bir elektronik kitabın değerlendirilmesi	Doktora

4	Fatma Kirişçigil Doğan	2012	Okul öncesi dönemde masal öğretiminde insancıl (hümanist) ve teknolojik (e-kitap) yöntemlerinin karşılaştırılması	Yüksek Lisans
5	Ceren Baştemur Kaya	2013	6. sınıf sosyal bilgiler dersi için geliştirilen etkileşimli elektronik kitabın öğrenci başarısı üzerine etkisi	Yüksek Lisans
6	Aras Bozkurt	2013	Açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik etkileşimli e-kitap değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi	Yüksek Lisans
7	Ömer Engin Akbulut	2013	Dokuzuncu sınıf kuvvet ve hareket ünitesine yönelik bilgisayar destekli bağlam temelli öğretim etkinliklerinin incelenmesi	Doktora
8	Şerife Salman	2013	Fatih Projesi kapsamında yer alan öğretmen ve öğrencilerin projeden beklentileri ve bilişim teknolojilerine karşı algıları üzerine bir araştırma	Yüksek Lisans
9	Gürkan Yıldırım	2014	Tablet bilgisayarlara yönelik geliştirilen e-kitapların video ile zenginleştirilmesi süreci: bir tasarım tabanlı araştırma	Doktora
10	Selda Kayak	2014	Tablet bilgisayar için geliştirilen etkileşimli e-kitabın öğrencilerin akademik başarısına ve tutumuna etkisi	Doktora
11	Ahmet Turan Acungil	2014	Zihin yetersizliği olan öğrencilere görsel-işitsel teknolojilerle sunulan tablet bilgisayar öğretim programının etkililiği	Yüksek Lisans
12	Işılınur Öztürk	2014	İlköğretim sınıf öğretmenlerinin elektronik kitap algıları ve ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin elektronik kitap ile ilgili görüşleri	Yüksek Lisans
13	Caner Ozan	2015	Annelere uygulanan okuma projesinin etkilerinin incelenmesi: Bağcılar örneği	Yüksek Lisans
14	Seda Özer	2015	ARCS motivasyon modeline göre geliştirilen etkileşimli e-kitapların öğrencilerin akademik başarıları, matematik kaygıları ve motivasyonlarına etkisi	Yüksek Lisans
15	Nazmiye Topbaşoğlu	2015	Dijital ve etkileşimli öyküleyici metinlerin okuduğunu anlamaya etkisi	Yüksek Lisans
16	Kübra Bal Çetinkaya	2015	Elektronik kitap destekli matematik öğretiminin 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarısına, kalıcılığa, ders kitabı algısına etkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans
17	Nesime Ertan Özen	2015	Dijital ve etkileşimli İngilizce öykülerin 5. sınıf öğrencilerinde okuduğunu anlamaya etkisinin araştırılması	Yüksek Lisans
18	Harun Öz	2015	FATİH (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin uygulanma sürecindeki sorunların okul yöneticileri perspektifinden değerlendirilmesi: Tekirdağ / Süleymanpaşa örneği	Yüksek Lisans
19	Pakize Urfalı Dadandı	2016	Türkçe öğretiminde elektronik ders kitabı kullanmanın başarı, öz yeterlik inançları ve tutuma etkisi	Yüksek Lisans
20	Onur Aşkın	2016	Okul öncesi eğitimde dijital çocuk kitabı uygulamalarının görsel iletişim sorunları ve uygulama önerisi	Yüksek Lisans
21	Zeynep Ceren Şimşek	2017	Farklı kitap okuma tekniklerinin 48-66 ay grubu çocuklarının dil gelişimine olan etkileri	Doktora
22	Zafer Duraklı	2017	Öğrencilerin tablet uyumlu ders içerikleri ile çalışma eğilimlerinin incelenmesi	Yüksek Lisans
23	Aslı Ece Cirit	2017	İnteraktif eğitim sürecinde elektronik ders kitaplarının öğrenmeye etkisi (Özel okullar ve devlet okulları karşılaştırması)	Yüksek Lisans
24	Ayşe Aslıhan Halat	2017	5-6 yaş grubu çocuklara paylaşma, iş birliği ve sorumluluk değerlerinin kazandırılmasında etkileşimli kitap okuma tekniğinin etkililiğinin incelenmesi	Yüksek Lisans
25	Ebru Atadil	2018	Meslek lisesindeki İngilizce derslerinin teknoloji ve içerik ile bütünleştirilmesi	Yüksek Lisans
26	Burak Peker	2018	Multimedya araçlarının yabancı dil öğretimine etkisi üzerine öğretmen görüşleri	Yüksek Lisans
27	Mehmet Zülküf Mollamehmetoğlu	2018	Ortaokul öğrencilerinin elektronik ders kitabı tasarım tercihlerinin belirlenmesi	Yüksek Lisans
28	Burcu Sarı	2018	Elektronik hikâye kitaplarının farklı sosyo-ekonomik düzeyden gelen 4-6 yaş çocukların anlamlı kelime edinimleri üzerine etkisi	Doktora
29	Meriç Boynukara	2019	Etkileşimli e-kitap oluşturulması, öğretmen adaylarının gelecekte etkileşimli e-kitap kullanımı hakkındaki düşünceleri	Yüksek Lisans
30	Murat Şarman	2019	Yetişkin eğitime yönelik bir elektronik kitap geliştirilmesi	Yüksek Lisans

			ve kullanıcı görüşlerinin alınması: ordu örneği	
31	Figen Demirel Uzun	2019	Okul öncesi çocuklarına yönelik etkileşimli elektronik kitaplar için tasarım kurallarının belirlenmesi	Doktora
32	Fatma Özçelik	2019	Nesne tabanlı programlamaya yönelik etkileşimli e-kitap tasarımı ve kullanıcı deneyiminin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
33	Mustafa Çağatay Tok	2019	Açık ve uzaktan öğrenmede yararlanılan etkileşimli e-kitaplarda yer alan videoların incelenmesi	Doktora
34	Arif Daş	2019	Etkileşimli elektronik kitap kullanım sürecinin bilgi sistemleri beklenti onaylama modeliyle incelenmesi	Yüksek Lisans
35	Ahmet Temir	2019	Dijital çocuk yayınlarının çocukların öğrenmesi üzerinde etkileri	Yüksek Lisans
36	Vildan Ceylan Kösem	2019	Öğretmen adaylarının kitap okuma tutumları ile eleştirel okuma öz yeterlik algıları arasındaki ilişki (Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği)	Yüksek Lisans
37	Ceylin Kuptan	2019	Basılmış ve etkileşimli elektronik teknik kılavuzların eğitimde kullanımını karşılaştıran görüşler: bir temel nitel araştırma	Yüksek Lisans
38	Oğuz Han Kaya	2019	İçerik geliştirme amaçlı platform tasarımı ve uygulaması	Yüksek Lisans
39	Seda Özer Şanal	2020	Fabl animasyon içerikli işbirlikli e-kitabın özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin okuma performansına etkisi	Doktora

Araştırma Etiği

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Yapılan araştırmada içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde kullanılan tezlere ise YÖK Tez Merkezi sisteminden erişilmiştir. Çalışmalarının erişime açılması yönünde beyan veren araştırmacıların tezleri incelendiği için etik kurul onayı alınmamıştır.

Bulgular

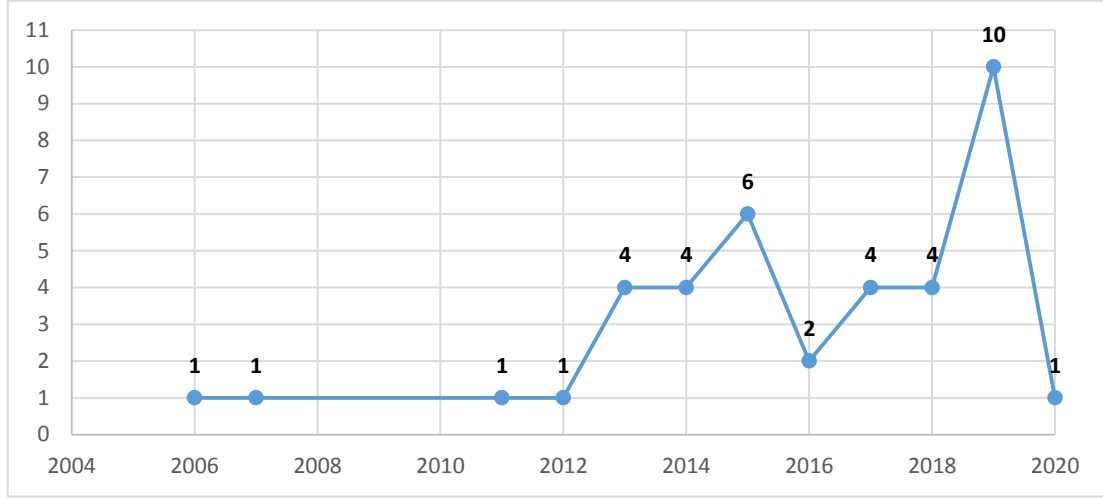
2006-2020 yılları arasında yazılıp bitirilerek araştırma kapsamında incelenen e-kitap konusundaki 39 adet tez çalışmasına ilişkin veriler on dört alt başlıkta araştırmanın amacı ve araştırma soruları dikkate alınarak incelenmiş ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Yıllara Göre Bitirilen Tez Sayılarındaki Değişimler

E-kitapların konu olduğu tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde (Şekil 1), ilk tezin 2006 yılında Bilgisayar Sistemleri Eğitimi Anabilim Dalında bitirildiği görülmektedir. Ardından 2007 yılında bir çalışma yapılmış ve sonrasında 2011 yılına kadar tez sayılarında gözle görülür bir yükseliş kaydedilmemiştir. 2006-2012 yılları arasında e-kitap konusunda eğitim-öğretim alanında yapılmış olan tez sayıları yıl bazında en fazla bir adetle sınırlıdır. 2013 yılı içerisinde yapılan dört tez çalışması ile bir sıçrama olmuş, bu sıçramayı 2015 yılında altı tez

takip etmiştir. Ardından 2019 yılında bitirilen tez sayılarında en yüksek noktaya on adet tez çalışması ile ulaşılmıştır.

Şekil 1. Yıllara Göre Tez Sayılarındaki Değişimler

Tezlerin Yazım Diline Göre Dağılımı

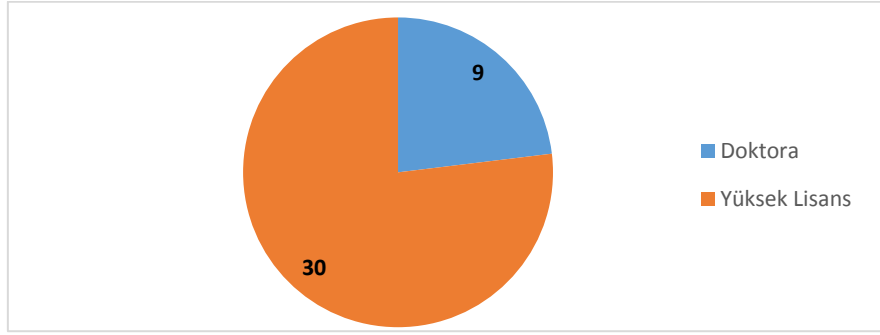
E-kitaplar ile ilgili tezlerin yazıldıkları diller incelendiğinde (Şekil 2) 39 adet tezin büyük çoğunluğunun Türkçe (n=37) ve 2 tanesinin (n=2) İngilizce olarak yazıldığı görülmektedir. İngilizce yazılan tezlerden her ikisi de yüksek lisans tezidir. Bir tanesi İngilizce eğitim veren ve tez çalışmalarının da İngilizce olarak yazıldığı Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Teknolojileri Anabilim Dalı ve diğeri Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalıdır.

Şekil 2. E-kitaplar ile İlgili Tezlerin Yazıldıkları Dillere Göre Dağılımları

Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

E-kitaplar ile ilgili tezlerin türleri incelendiğinde (Şekil 3), tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi (n=30) olduğu, doktora tezlerinin daha az sayıda (n=9) olduğu görülmektedir.

Şekil 3. E-kitaplar ile İlgili Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tezlerin Hazırlandığı Üniversiteler

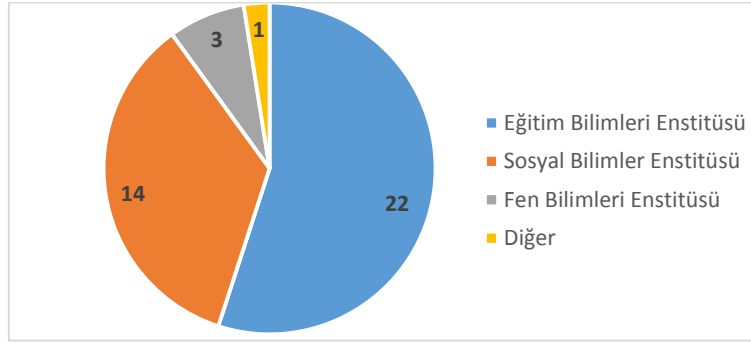
E-kitap konusunu inceleyen tezlerinin hazırlandığı üniversiteler incelendiğinde, ilk sırada tamamlanmış 6 adet (n=6) tez ile Gazi Üniversitesi'nin olduğu görülmektedir (Tablo 4). Bitirilen tezlerden 4 tanesi yüksek lisans ve 2 tanesi doktora tezidir. Gazi Üniversitesi'ni eşit sayıda tamamlanmış tez çalışmaları ile Anadolu Üniversitesi (n=3) ve Karadeniz Teknik Üniversitesi (n=3) gelmektedir. Bu sırayı Atatürk Üniversitesi (n=2), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (n=2), Hacettepe Üniversitesi (n=2), Marmara Üniversitesi (n=2), Uşak Üniversitesi (n=2) ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (n=2) takip etmiştir.

Tablo 4. E-Kitaplar İlgili Tezlerin Hazırlandığı Üniversiteler

Üniversite Adı	Yüksek Lisans	Doktora	f	%
Gazi Üniversitesi	4	2	6	15,38
Anadolu Üniversitesi	2	1	3	7,69
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	2	3	7,69
Atatürk Üniversitesi	1	1	2	5,13
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	0	2	5,13
Hacettepe Üniversitesi	1	1	2	5,13
Marmara Üniversitesi	2	0	2	5,13
Uşak Üniversitesi	2	0	2	5,13
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2	0	2	5,13
Boğaziçi Üniversitesi	1	0	1	2,56
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	0	1	2,56
Fırat Üniversitesi	1	0	1	2,56
Işık Üniversitesi	1	0	1	2,56
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	0	1	2,56
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	1	0	1	2,56
Namık Kemal Üniversitesi	1	0	1	2,56
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	0	1	2,56
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1	0	1	2,56
Pamukkale Üniversitesi	0	1	1	2,56
Sakarya Üniversitesi	1	0	1	2,56
Selçuk Üniversitesi	1	0	1	2,56
Trabzon Üniversitesi	1	0	1	2,56
Uludağ Üniversitesi	0	1	1	2,56
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	0	1	2,56
Toplam	30	9	39	100

Tezlerin Hazırlandığı Enstitülere Göre Dağılımı

YÖK Tez Merkezi'nde e-e-kitap ile ilgili eğitim ve öğretim kategorilerinde aranan tezlerin daha çok Eğitim Bilimleri Enstitüleri (n=22) tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir (Şekil 4). Eğitim Bilimleri Enstitüleri'ni Sosyal Bilimler Enstitüleri (n=14) ve Fen Bilimleri Enstitüleri (n=3) takip etmiştir. Diğer kategorisine alınan yüksek lisans tezi Trabzon Üniversitesine bağlı Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Anabilim Dalı'nda gerçekleştirilmiştir. Trabzon Üniversitesi BÖTE Anabilim Dalı Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne bağlıdır.

Şekil 4. E-kitaplar ile İlgili Tezlerin Hazırlandığı Enstitüler

Tezlerde Tercih Edilen Disiplinler

E-kitap ile ilgili incelenen tezlerde tercih edilen disiplinlerin incelemesi Tablo 5'deki gibidir. Tablo incelendiğinde en fazla tercih edilen branşın BÖTE (n=13) olduğu görülmektedir. BÖTE alt disiplinini Eğitim Teknolojileri (n=12), Okul Öncesi Eğitimi (n=4), Türkçe (n=3), Sınıf Eğitimi (n=3) izlemiştir. En az tercih edilen alanlar ise Matematik eğitimi (n=1), Özel eğitim (n=1), Fizik eğitimi (n=1) ve İlköğretim eğitimi (n=1) olmuştur. BÖTE kategorisine eklenen çalışmalarda YÖK Tez Merkezi'nde BÖTE Anabilim Dalı altında yapılan çalışmalar temel alınmıştır. Eğitim teknolojileri kategorisinde ise Eğitim Teknolojileri Anabilim Dalı'nda gerçekleştirilen çalışmaların yanı sıra farklı fakülte ve bölümlerin eğitim teknolojileri ile ilgili geliştirdikleri ve uygulama yaptıkları çalışmalar bulunmaktadır. Bu amaçla ele alınan tez çalışmaları içerisinde Uzaktan Eğitim, İşletme, Sinema ve Televizyon, Gazetecilik, Görsel İletişim Tasarımı, Yönetim Bilişim Sistemleri, Bilgisayar Sistemleri Eğitimi gibi anabilim dallarında eğitim teknolojisine yönelik geliştirdikleri çalışmalar dikkate alınarak bu kategoriye eklenmiştir.

Tablo 5. E-Kitap İle İlgili Tezlerde Tercih Edilen Alt Disiplinler

Alt Disiplinler	f	%
BÖTE	13	33,33
Eğitim teknolojileri	12	30,77
Okul öncesi eğitimi	4	10,26
Türkçe eğitimi	3	7,69
Sınıf eğitimi	3	7,69
Matematik eğitimi	1	2,56
Özel eğitim	1	2,56
Fizik eğitimi	1	2,56
İlköğretim eğitimi	1	2,56
Toplam	39	100

Tezlerde Kullanılan Yöntemler

Bu çalışmada e-kitap ile ilgili tezlerde kullanılan yöntemler, nitel, nicel ve karma yöntemler olmak üzere üç kategori üzerinden ele alınmıştır. Tezlerin içeriklerinde belirtildiği hali ile frekans ve yüzde dağılımları Tablo 6'da verilmiştir. Buna göre e-kitap ile ilgili incelenen tezlerde en fazla tercih edilen araştırma yöntemi karma araştırma yöntemidir (n=15). Karma araştırma yönteminde yapılan 15 tezin 11 tanesi yüksek lisans, 4 tanesi de doktora tez çalışması olarak yapılmıştır. Karma araştırma yöntemini sırasıyla nicel (n=14) ve nitel (n=10) araştırma yöntemleri takip etmiştir.

Tablo 6. E-kitap İle İlgili Tezlerde Kullanılan Yöntemler

Araştırma Yöntemi	Yüksek Lisans	Doktora	f	%
Karma	11	4	15	38,46
Nicel	11	3	14	35,90
Nitel	8	2	10	25,64
Toplam	30	9	39	100

Tezlerdeki Veri Toplama Araçları

Çalışmada e-kitap ile ilgili tezlerde kullanılan veri toplama araçları incelenmiş ve Tablo 7'de sunulmuştur. Çalışma bulgularına göre e-kitap ile ilgili yapılan tez çalışmalarında en fazla tercih edilen veri toplama aracı görüşme (n=25) olmuştur. Görüşmeyi sırasıyla anket formu (n=21), başarı testleri (n=10), gözlem formları (n=3), ölçekler (n=3) ve literatür taraması (n=2) takip etmiştir. Diğer kategorisinde değerlendirilen veri toplama araçları (n=4) analiz envanterleri, dokümanlar, günlükler ve video kayıtlarıdır.

Tablo 7. E-kitap İle İlgili Tezlerde Veri Toplama Araçları

Veri Toplama Aracı Türü	f	%
Görüşme	25	36,76
Anket formu	21	30,88
Başarı testleri	10	14,71
Gözlem formları	3	4,41
Ölçekler	3	4,41
Literatür taraması	2	2,94
Diğer	4	5,88
Toplam	68	100

Tezlerdeki Örneklemeler

Tablo 8'de görüldüğü üzere e-kitap konusu ile ilgili yapılan tezlerde hedef gruplar arasında en fazla lisans düzeyindeki öğrencilerin verilerinden (n=13) yararlanılmıştır. Lisans düzeyinde yapılan tezlerden 9 tanesi yüksek lisans tezi iken 4 tanesi ise doktora tezidir. Lisans düzeyini sırasıyla ortaokul (n=7) ve lise (n=7), okul öncesi (n=6), ilkokul (n=3) takip etmiştir. En az tercih edilen katılımcılar ise öğretmenler (n=2) ve öğretim elemanları (n=2) olmuştur. Diğer kategorisi içerisinde ise halk eğitim, bakanlık çalışanları, özel sektör çalışanları ve alan uzmanları bulunmaktadır.

Tablo 8. E-kitap İle İlgili Tezlerdeki Örneklemeler

Katılımcılar	Yüksek Lisans	Doktora	f	%
Lisans	9	4	13	29,55
Ortaokul	6	1	7	15,91
Lise	6	1	7	15,91
Okul Öncesi	3	3	6	13,64
Diğer	4	0	4	9,09
İlkokul	3	0	3	6,82
Öğretmen	2	0	2	4,55
Öğretim Elemanı	2	0	2	4,55
Toplam	35	9	44	100

Tezlerdeki Örneklem Büyüklüğü

Tablo 9’da e-kitap konusu ile ilgili yapılmış tezlerdeki örneklem büyüklükleri incelenmiştir. Çalışmaların neredeyse yarısının (n=19) örneklem aralığı 31-100’dür. Bu aralığı altı tez çalışması (n=6) ile 11-30 ve dört tez çalışması (n=4) ile de 301-1000 aralığındaki örneklemeler takip etmiştir. En az kullanılan örneklem aralığı ise 1000’den fazla (n=1) olmuştur. Diğer kategorisinde örneklem kullanılmamış, ihtiyaç analizi ve doküman incelemesi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 9. E-kitap İle İlgili Tezlerde Örneklem Büyüklüğü

Çalışma grubu sayıları (aralık)	f	%
1-10	3	7,69
11-30	6	15,38
31-100	19	48,72
101-300	3	7,69
301-1000	4	10,26
1000’ den fazla	1	2,56
Diğer	3	7,69
Toplam	39	100

Tezlerde Veri Toplama Süresi

Tablo 10’da e-kitap konusu ile ilgili yapılmış tezlerdeki veri toplama süreleri incelenmiştir.

Tablo 10. E-kitap İle İlgili Tezlerde Veri Toplama Süresi

Çalışma grubu sayıları (aralık)	f	%
1-10 gün	3	7,69
11-30 gün	4	10,26
31-100 gün	9	23,08
101-300 gün	2	5,13
301-1000 gün	1	2,56
Uygulama bilgisi bulunmayan	20	51,28
Toplam	39	100,00

Çalışmaların yarısından fazlasının (n=20) veri toplama süreci ile ilgili bilginin bulunmadığı görülmüştür. Bunun haricinde veri toplama süreci 31-100 gün olan tez sayısı n=9’dur. Bu aralığı dört tez çalışması (n=4) ile 11-30 gün arasında uygulama yapan tezler, üç tez çalışması ile (n=3) 1-10 gün aralığında uygulama yapan tezler ve iki

tez çalışması ile 101-300 gün aralığında uygulama yapan tezler takip etmiştir. En az kullanılan örneklem aralığı ise 301-1000 gün (n=1) olmuştur.

Tezlerde Kuram/ Model Kullanımı

Tablo 11’de e-kitap konusu ile ilgili tezlerde kuram/model kullanma durumları gösterilmiştir. Çalışmada, tezlerin kuramsal boyutuna yönelik yapılan incelemede tezlerin yarısından fazlasında (n=22) herhangi bir kuram ya da model kullanılmadığı görülmüştür. İncelenen tezlerden on yedisinde ise (n=17) çalışmanın bir kuram/model çerçevesinde temellendirdiği ortaya çıkmıştır. Kullanılan kuram ve modeller tablodaki gibidir. Bazı çalışmalarda ise birden fazla kuram/model kullanılmıştır. En fazla kullanılan kuram/ model ise Çoklu Ortam Öğrenme Kuramıdır.

Tablo 11. E-Kitap İle İlgili Tezlerde Kuram / Model Kullanımı

Kuram/ Model Adı	f	%
Kuram/ Model Kullanan	17	44
Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı	7,76	7,76
Hızlı Prototipleme Öğretim Tasarımı Modeli	2,59	2,59
Ayrıntılama Kuramı	2,59	2,59
Kullanılabilirlik	2,59	2,59
Sosyal Yapılandırıcılık Kuramı	2,59	2,59
Bağımsız Öğrenme Kuramı	2,59	2,59
Ortam Zenginliği Kuramı	2,59	2,59
Araştırmaya Dayalı Öğrenme Topluluğu Kuramı	2,59	2,59
Dil Gelişim Kuramı	2,59	2,59
Bilgi Sistemleri Beklenti Onaylama Modeli	2,59	2,59
Yapı İskelesi Oluşturma İlkeleri	2,59	2,59
ARCS Modeli	2,59	2,59
5E Modeli	2,59	2,59
Zihin Kuramı	2,59	2,59
Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı	2,59	2,59
Kuram/ Model Kullanmayan	22	56
Toplam	39	100

Tezlerde Amaç Temaları

Tablo 12’de e-kitap konu ile ilgili tezlerin amaç cümlelerindeki temalar incelenerek kategoriler altında toplanmıştır.

Tablo 12. E-Kitap İle İlgili Tezlerde Amaç Cümlelerine Yönelik Temalar

Amaç Cümlesi Teması	f	%
e-kitap değerlendirme	14	31,11
e-kitabın başarı etkisini belirleme	13	28,89
e- kitap ile ilgili görüş alma	10	22,22
e-kitap geliştirme	7	15,56
e-kitap zenginleştirme (video desteği ile)	1	2,22
Toplam	45	100

Buna göre incelenen tezlerdeki amaç cümlelerinden 5 ana tema elde edilmiştir. İncelenen 39 tez olmasına rağmen 45 amaç cümlesi temasına ulaşılmıştır. Bu durumun nedeni ise bazı tezlerin birden fazla amaç cümlesinin olmasıdır.

Tezlerde en fazla çalışılan temalar “e-kitapların değerlendirilmesi”dir (n=14). E-kitap değerlendirmesi temasını sırasıyla “e-kitapların başarı etkisini belirleme” (n=13), “e- kitaplar ile ilgili görüş alma” (n=10) ve “e-kitap geliştirme” (n=7) izlemiştir. En az çalışılan tema ise “e-kitap zenginleştirilmesi” temasıdır (n=1). E-kitap zenginleştirilmesi amacıyla çalışılan tezde araştırmacı elde bulunan bir e-kitabın video desteği ile zenginleştirilmesi üzerinde çalışmıştır.

Tezlerde Seçilen Anahtar Kelimeler

Tablo 13’te e-kitap ile ilgili incelenmiş tezlerin anahtar kelimeleri incelenmiştir. Kullanılan anahtar kelimelerden en fazla e-kitap (n=9) anahtar kelimesi kullanılmıştır. E-kitap anahtar kelimesini sırasıyla elektronik kitap (n=6), etkileşimli kitap (n=5), elektronik ders kitabı (n=3) ve tablet bilgisayar (n=3) takip etmiştir.

Tablo 13. E-Kitap İle İlgili Tezlerde Seçilen Anahtar Kelimeler

Sıra No	Anahtar Kelime	f	%
1	e-kitap	9	18,75
2	elektronik kitap	6	12,50
3	etkileşimli e-kitap	5	10,42
4	elektronik ders kitabı	3	6,25
5	tablet bilgisayar	3	6,25
6	z-kitap	2	4,17
7	materyal geliştirme	2	4,17
8	video	2	4,17
9	etkileşimli elektronik kitap	2	4,17
10	tasarım ilkeleri	2	4,17
11	okuma	2	4,17
12	etkileşim	2	4,17
13	açık ve uzaktan öğrenme	2	4,17
14	e-öğrenme	2	4,17
15	mobil öğrenme	2	4,17
16	başarı	2	4,17
Toplam		48	100

Şekil 5’te ise e-kitap ile ilgili incelenmiş tezlerde kullanılan anahtar kelimelerden en çok kullanılanlardan oluşturulmuş kelime bulutu bulunmaktadır.

Öğrenci ve öğretmenlerin kullanımına sunulmuş eğitim içeriklerini bünyesinde bulunduran resim, video anlatım ve e-kitap gibi zengin içerikleri barındıran Eğitimde Bilişim Ağı (EBA)'nın (Aktay & Keskin, 2016) 2012 yılında başladığı düşünüldüğünde, dijital içerik üretme çalışmalarının hız kazanmasından hareketle, 2013 yılındaki artışın buradan kaynaklı olduğu söylenebilir. Bu sayı iki doktora ve iki yüksek lisans tez çalışması ile 2014 yılında da devam etmiştir. Tez sayısındaki artışın 2016 yılında yapılan 6 yüksek lisans tezi ile devam ettiği görülmektedir. E-kitap çalışmalardaki bu artışta EBA ve Fatih Projesi kapsamında dijital içerik üretme çabalarının katkısı olduğundan bahsedilebilir. 2019 yılına kadar düşme ve artışla devam eden sayı, 2019 yılında iki tanesi doktora tezi olmak üzere bitirilen on adet tez çalışması ile en fazla sayıya ulaşmıştır. Yüz yüze eğitimi desteklemek amacı ile kurulmasına rağmen, 2020 yılının başlarından itibaren etkili olan COVID-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitimle yürütülen öğrenme sürecinde EBA platformunun, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı farklı düzeylerdeki öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmede önemli bir kaynak olduğu söylenebilir. EBA içerisinde birçok alan ve konudaki e-kitaplara ulaşabilmekte ve indirilebilmektedir.

E-kitap konusuyla ilgili yapılan tez sayıları incelendiğinde yüksek lisans tez sayısının doktora tez sayısına göre yaklaşık üç kat fazla olduğu görülmektedir. Diğer yandan 2007'den beri yayımlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımları incelendiğinde, birinci sırada Gazi Üniversitesi yer alırken bunu Anadolu Üniversitesi ve Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin izlediği görülmektedir. Bu sonuca göre köklü üniversitelerin e-kitap konusunda tez çalışması yaptırmada daha yüksek performans gösterdiği söylenebilir. En fazla tez çalışması yapılmış olan Gazi Üniversitesi'nde 4 yüksek lisans ve 2 doktora tezi yapılmıştır ve sayılar değerlendirildiğinde en yüksek sayıya ulaşan üniversitede yapılan tez çalışması sayısının bile konu itibarı ile çok fazla olmadığı söylenebilir. Çalışma bulgularında e-kitap ile ilgili tezlerin büyük çoğunluğunun Eğitim Bilimleri Enstitüleri tarafından gerçekleştirildiği ortaya çıkmıştır. Bu sonucun, eğitim-öğretim anahtar kelimeleriyle bir tarama yapılarak, eğitim-öğretimdeki e-kitap çalışmalarının taranmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yapılan tezler ise ağırlıklı olarak Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda (BÖTE) yapılmıştır. Eğitimde ortamlarında teknolojik araç ve yöntemlerin kullanımı, teknolojinin öğrenme ortamına entegrasyonu söz konusu olduğu düşünüldüğünde, bu bulgunun beklenen bir bulgu olduğu söylenebilir.

Çalışmada e-kitap ile ilgili incelenen tezlerin disiplinlere göre dağılımına bakılmış, en fazla tercih edilen branşın BÖTE (n=13) ve eğitim teknolojileri (n=12) olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada BÖTE ve eğitim teknolojileri disiplinlerine ait çalışmalar belirlenirken, BÖTE kategorisine eklenen çalışmalarda YÖK Tez Merkezi üzerinde BÖTE Anabilim Dalı'nda yapılan çalışmalar temel alınmıştır. Eğitim teknolojileri kategorisinde yer alan çalışmalarda ise Eğitim Teknolojileri Anabilim Dalı'nda gerçekleştirilen çalışmaların yanı sıra farklı fakülte ve bölümlerin eğitim teknolojileri ile ilgili geliştirdikleri ve uygulamaya yaptıkları çalışmalar bulunmaktadır. E-kitap konusunda en fazla çalışma yapılan alanların BÖTE ve eğitim teknolojileri olması, teknolojik araç ve ortamların eğitim sürecinde kullanımına yönelik araştırmaların yapıldığı bu alanlarda olması beklenen bir bulgudur. Çalışmada e-kitap ile ilgili tezlerde kullanılan yöntemlere bakıldığında, en fazla çalışmanın birbirine çok yakın sıklıkta olmakla birlikte (arasında yalnızca tek çalışma farkı vardır) ilk sırada karma araştırma yöntemi, hemen ardından nicel araştırma yöntemi ile yapıldığı görülmektedir. Bulgulara göre nitel yöntemle tez çalışması daha

az sayıda yapılmıştır. Karma araştırma yönteminde yapılan 15 tezin 11 tanesi yüksek lisans 4 tanesi de doktora tez çalışmasıdır. Çalışma bulguları Alkan (2013)'ın BÖTE alanındaki doktora tezlerinde karma desenin daha çok tercih edildiğini ifade ettiği çalışmasını desteklemektedir. Kocaman Karoğlu (2015) çalışmasında 2005-2015 yılları arasında eğitim teknolojileri alanında Türkiye adresli makalelerde karma araştırma yönteminin kullanımına dair düzenli bir artış ya da azalmanın olmadığı sonucuna ulaşırken, e-kitap konusundaki tez çalışmalarında karma yöntem kullanan çalışmaların fazla olması önemli bir bulgudur. Tez çalışmaları sırasında veri bakımından daha zengin ve derin bilgiyle savların ortaya koyulması amaçlanması karma araştırma yöntemi tercihinin bir nedeni olarak düşünülebilir. Bulgulara göre e-kitap tez çalışmalarında karma yöntemin hemen ardından çok yakın oranla nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Türkiye'de eğitim ve öğretim teknolojileri alanında 2013-2018 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezlerini inceleyen Tosuntaş, Emirdiken ve Süral (2019), daha çok nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı sonucuna ulaşırken, Töngel, Aydın, Kara ve Çakır (2020) araştırma sonuçlarına göre benzer şekilde tez çalışmalarında nicel yöntemlerin nitel yöntemlere göre daha çok tercih edildiğine vurgu yapmışlardır. Çalışmaların genel yapısına, çalışma sorularına ve amaca uygun yöntemin seçilmesi en temel öneri olacaktır.

İncelenen tez çalışmalarında araştırmanın amacına ve yöntemine bağlı olarak kullanılan pek çok veri toplama aracı olduğu, aynı zamanda çalışmaların bir kısmında da birden fazla veri toplama aracı kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Çalışmada en çok görüşme ve anket formları kullanılırken, bunu başarı testleri takip etmiştir. Başarı testlerinin e-kitap kullanımı çalışmalarında ön-test, son-test olarak kullanımı karşımıza çıkmaktadır. Bu bulgu alanyazında farklı konularda yapılan çalışmalarla da benzerlik göstermektedir (Yıldız, Baydaş & Göktaş; 2019; Saracaloğlu ve diğ., 2014). Çalışmada e-kitap konusundaki tezlerin katılımcılarının kimler olduğuna bakılmış, en fazla lisans düzeyindeki öğrencilerin verilerinden yararlandığı bunu da ortaokul düzeyindeki öğrencilerin takip ettiği ortaya çıkmıştır. Çalışma bulguları alanyazında yer alan Türkiye'de eğitim teknolojileri alanında yapılan çalışmalarda hedef kitlenin sıklıkla üniversite öğrencilerinden oluşmasına yönelik bulgular ile tutarlıdır (Töngel, Aydın, Kara, & Çakır, 2020; Alkan, 2013; Küçük ve diğ., 2013; Şimşek ve diğ., 2008;). Bulgulara göre e-kitap konusunda tez çalışmalarında en fazla çalışılan grup olan lisans öğrencilerini sırasıyla ortaokul, lise, okul öncesi ve ilköğretim öğrencileri takip etmektedir. Bu bulgudan hareketle, e-kitap ile ilgili yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğunun öğrenci grupları ile yapıldığı sonucuna varılabilir. Çalışmalardaki hedef kitlenin en fazla lisans düzeyindeki öğrencilerden oluşması, araştırmacıların üniversitede lisans öğrencileri ile sıklıkla bir arada bulunmasından ve bu öğrencilerin kolay erişilebilir olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Türkiye'de yapılan tez çalışmalarında sıklıkla uygun veya kolay erişilebilir örnekleme tercih edilmesi (Töngel ve diğ., 2020; Küçük vd., 2013; Göktaş ve diğ., 2012; Şimşek ve diğ., 2008) çalışma bulgularıyla da tutarlıdır. Aynı zamanda ilköğretim ve ortaöğretimin farklı düzeylerinde e-kitap; ile ilgili çalışmaların olması değerlidir ve bu çalışmaların pandemi süreci ile birlikte artış göstereceği düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında, e-kitap konusundaki tezlerde örneklem büyüklükleri incelenmiş ve çalışmaların yarısının örneklem aralığının 31-100 arasında olduğu görülmüştür. E-kitap kullanımı yaygınlığı düşünüldüğünde, çalışmaların daha çok sınıf ya da okul bazında yapıldığı, dolayısı ile örneklem büyüklüğünün de bu sınırdaki kaldığı, 301-1000 aralığındaki tek çalışma haricinde büyük örneklemlerle çalışılmadığı söylenebilir. Çalışma

bulgularına göre örneklem büyüklüğü 301'den fazla olan tez çalışması sayısı dörttür. Buradan hareketle de e-kitap çalışmalarında çok büyük gruplarla çalışıp veri alınmadığı ya da alınmadığı söylenebilir. Aynı zamanda 30 kişiden az kişi ile yapılan çalışmaların sayısının altı olduğunun ortaya çıktığı hesaba katıldığında, yapılan çalışmaların daha derinlemesine bilgi almak ya da özel ihtiyaçlar için içerik geliştirmek hedefini taşıdığı söylenebilir. Çalışmada veri toplama süreciyle ilgili yapılan incelemede, çalışmaların yarısında veri toplama süreci ile ilgili bilginin bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Veri toplama bilgisinin olduğu çalışmalar içinde, en fazla çalışmanın yapıldığı aralık, dokuz çalışma ile 31-100 gündür ve bunu dört çalışma ile 11-30 gün takip etmiştir. E-kitap konusundaki çalışmalarda genellenebilirlik için daha geniş örneklem grupları ile ve geniş zaman dilimleri dâhilinde çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı söylenebilir.

Çalışma kapsamında, e-kitap konusunda yapılan tezlerde kullanılan kuram ve modellerin neler olduğu incelenmiş; tezlerin yarısından fazlasında kuram/model kullanılmadığı, ancak 17 tez çalışmasında bir kuram ya da modele yer verildiği ortaya çıkmıştır. E-kitap ile ilgili yapılan tez çalışmalarında e-kitaba vurgu yapılırken kuram ya da modele dayandırılmadan çalışmaların yapılması ilginç bir bulgu olarak karşımıza çıkmakla birlikte, eğitim teknolojisi alanında yapılan çalışmalardaki kuramsal eksikliğe yönelik eleştiriler alanyazında mevcuttur (Hew, Lan, Tang, Jia & Lo, 2019). Bu sonuç, çalışmalarda temel alınan kuram, model, yaklaşımların eksikliğine yönelik eleştirileri (Hew ve diğ., 2019) desteklemekte, bundan sonra yapılacak olan e-kitapla ilgili çalışmaların bir kuram çerçevesinde yapılandırılması gerekliliğinin fark edilmesi açısından önem taşımaktadır. Kurama/modele dayandırılan çalışmalarda ise en fazla kullanılan kuramın Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı olduğu ortaya çıkmıştır. E-kitapların daha zengin içerik ile çoklu ortam desteği sunan araçlar olarak eğitim sürecinde kullanımı söz konusu olduğu düşünüldüğünde, çalışmalarda Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı'nın diğer kuramlara göre daha yaygın kullanımı mümkündür. Farrokhi (2015) Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı'nı temel alarak e-öğrenme uygulamalarında e-kitap kullanımını analiz eden çalışmasında, Türkiye'deki uygulamalarda bu prensiplere çok uyulmadığına vurgu yapmıştır. Buradan hareketle e-kitap çalışmalarında kuramların dikkate alınmadığı, alınsa da eksik ya da zayıf kaldığı söylenebilir.

Çalışmada e-kitap ile ilgili tez çalışmalarının amaç cümlelerinin teması çıkarılmış, en fazla çalışılan tema "e-kitap değerlendirilmesi" olmuştur. Bu temayı sırası ile "e- kitabın başarı etkisini belirleme", "e- kitap ile ilgili görüş alma" ve "e-kitap geliştirme" temalarının takip ettiği en az çalışılan temanın ise tek tez çalışması ile "e-kitap zenginleştirilmesi" olduğu belirlenmiştir. Çalışma bulgularından hareketle e-kitapla ilgili yapılan tez çalışmalarında öncelikli amacın mevcut e-kitapların değerlendirilmesi yönünde olduğu söylenebilir. Bulgularda e-kitapların geliştirilmesi ve zenginleştirilmesini amaçlayan çalışmaların az olduğu ortaya çıkmıştır. E-kitap geliştirmeye yönelik çalışmaların azlığı, geliştirilmesinin kolay olmaması, zaman alıcı olması ve yalnız çalışmaktan öte bir ekip gerektirmesi ile açıklanabilir. E-kitap çalışmaları içerik, tasarım ve programlama kısımlardan oluşan bir ekip çalışmasıdır ve uzman kişiler tarafından hazırlanan e-kitap uygulamalarına ihtiyaç duyulmaktadır (Farrokhi, 2015). E-kitap konusundaki tezlerdeki sık kullanılan anahtar kelimeler sırası ile e-kitap, elektronik kitap, etkileşimli kitap, elektronik ders kitabı ve tablet bilgisayardır. Üzerinde çalışılan konu itibarı ile e-kitap ve elektronik kitap anahtar kelimelerinin kullanılması beklenen bir bulgudur. Etkileşimli kitap,

elektronik ders kitabı anahtar kelimelerinin kullanılması tez içeriğinde geliştirmeye yönelik içerik ve uygulamalar yapıldığını düşündürmektedir.

Özet olarak, e-kitap konusunda yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlarla alanda yapılmış olan tez çalışmalarına bütünsel olarak bakılıp, güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya çıkarılması sağlamıştır. Çalışma, e-kitap konusunda çalışacak olanlar için bir kaynak olarak kullanılabilir. Çalışma Türkiye’de e-kitap konusunda yapılan ilk tez çalışmasından başlanarak ele alınmasına rağmen, yalnızca eğitim-öğretim alanındaki tez çalışmaları ile sınırlıdır. Ortaya çıkarılan tez sayısı düşünüldüğünde, e-kitap konusunda daha fazla lisansüstü çalışmaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Pandemi dönemi ile online öğretimin ön plana çıkması; EBA içeriklerinin öğretmenler ve öğrenciler için hem kolay erişilebilir hem de etkileşimli bir ortam sunmasıyla birlikte bir çok yenilikçi teknoloji gibi e-kitapların da üzerinde fazla çalışılması gereken konulardan birisi olacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Çalışmada e-kitap konusunda Türkiye’de yapılmış olan tez çalışmaları farklı değişkenlere göre incelenmiş olup, çalışma sonuçlarından hareketle gelecekte yapılacak olan çalışmalara şu önerilerde bulunabilir:

- Çalışmalar sıklıkla var olan e-kitapların kullanımına yöneliktir. E-kitapların geliştirilmesine yönelik çalışmaların artması katkı sağlayacaktır.
- Mevcut çalışmaların çoğunun bir modele/kurama dayandırılmadan yapıldığı ortaya çıkmıştır. Uygun kuram/modele dayandırılarak yapılacak olan çalışmalar kıymetli olacaktır.
- Ağırlıklı olarak karma ve nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Daha az sayıda görülen nitel araştırma desenli çalışmalara ağırlık verilebilir.
- Çalışmalar genellikle küçük ve erişilebilir örneklem grubu ile yapılmıştır. Daha büyük örneklem grupları ile uzun süreleri kapsayan çalışmalar genellenebilirlik açısından da katkı sağlayabilir.
- Daha çok lisans düzeyindeki öğrencilerle çalışmalar yapılmıştır. Daha az çalışılmış olan örneklem gruplarıyla çalışılması uygun olacaktır.

Kaynaklar

- Acaroğlu, M. T. (1971). Kitabın tarihçesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 20(2), 73-81.
- Aktay, S., & Keskin, T. (2016). Eğitim bilişim ağı (eba) incelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 27-44.
- Alkan, A. (2013). Türkiye’de bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi anabilim dalında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 184-188. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları, No: 95.
- Alpkıray, F., & Samur, Y. (2017). A content analysis of thesis and dissertations published in Turkey on electronic books. *SDU International Journal of Educational Studies*, 4(1), 12-28.
- Alsadoon, H. (2020). Obstacles to Using E-Books in Higher Education. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 8(2), 44-53.

- Bozkurt, A. & Bozkaya, M. (2013). Etkileşimli e-kitap: Dünü, bugünü ve yarını. *Akademik Bilişim 2013*, 375-381.
- Cheek, F. M., & Hartel, L. J. (2012). The Electronic book-Beginnings to the present. *Building and managing e-book collections: a how-to-do-it manual for librarians*. 5, 3-12.
- Erol, A. (2009). Dünyada ve Türkiye’de elektronik yayıncılık (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Farrokhi, N. (2015). *Eğitim Amaçlı E-Kitaplarda Tasarım Sorunları: Türkçe Öğrenimi İçin Bir E-Kitap Uygulaması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, Ö., Yıldırım, G., & Reisoğlu, İ. (2012). *Türkiye’de eğitim teknolojileri araştırmalarındaki eğilimler: 2000-2009 dönemi makalelerinin içerik analizi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 177-199.
- Hew, K. F., Lan, M., Tang, Y., Jia, C., & Lo, C. K. (2019). Where is the “theory” within the field of educational technology research?. *British Journal of Educational Technology*, 50(3), 956-971.
- Isik, A. D. (2013). Elektronik kitapların eğitimde kullanılabilirliği (Usability of e-books in education). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 395.
- Kaysı, F., & Aydın, H. (2015). Fatih projesi kapsamında tablet bilgisayar içeriklerinin değerlendirilmesi / evaluation of tablet computer contents under fatih project. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 72-85.
- Kocaman-Karoğlu, A. (2015). Öğretim teknolojileri alanında karma yöntem çalışmaları analizi: 2005-2015 arası. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 353-369.
- Kocaman-Karoğlu, A., Bal-Çetinkaya, K., & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 Sürecinde Türkiye’de Eğitimde Dijital Dönüşüm. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-158.
- Küçük, S., Yılmaz, R. M., Aydemir, M., Baydaş, Ö., & Göktaş, Y. (2013). Öğretim teknolojileri araştırmalarındaki yönetsel eğilimler. K. Çağıltay ve Y. Göktaş (Eds.). *Öğretim teknolojilerinin temelleri: Teoriler, araştırmalar, eğilimler* (s. 261-277). Pegem Akademi.
- Oxford Learner’s Dictionary (2020). The Oxford Advanced Learner’s Dictionary. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/e-book?q=e-book>
- Önder, I. (2010) *E-kitap olgusu ve Türkiye’de durum* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önder, I. (2011). E-kitap ve dünyada elektronik kitap yayıncılığı. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), 97-105.
- Project Gutenberg (2019). About Gutenberg Project. <https://www.gutenberg.org/wiki/Gutenberg:About>
- Saetler P. (1990). Early forerunners: Before 1900. Ch 2 in *In the evolution of American Educational Technology* (23-52). CO: Libraries Unlimited.
- Salman, Ş. (2013). *FATİH projesi kapsamında yer alan öğretmen ve öğrencilerin projeden beklentileri ve bilişim teknolojileri kullanımına karşı algıları üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Saracaloğlu, A. S., Gündoğdu, K., Altın, M., Aksu, N., Kozağaç, Z. B., & Koç, B. (2013). Yaratıcı düşünme becerisi konusunda 2000 yılı ve sonrasında yayımlanmış makalelerin incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 62-74.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y., & Yıldırım, Y. (2008). Türkiye'deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 439-458.
- Tavşancıl, E., & Aslan E. (2001). İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Epsilon Yayınları: İstanbul.
- Tosuntaş Ş. B., Emirtekin E., & Süral İ., (2019). Eğitim ve öğretim teknolojileri konusunda yapılan tezlerin incelenmesi (2013-2018). *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(2), 277-286. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.330>
- Töngel, E., Aydın, A., Kara, M., & Çakır, R. (2020). "Bilgisayar ve öğretim teknolojileri" ve "eğitim teknolojileri" alanlarında yazılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin araştırma eğilimleri: 2013-2018 döneminin bir görüntüsü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 69-82.
- Vassiliou, M., & Rowley, J. (2008). Progressing the definition of "e-book". *Library Hi Tech*, 26(3), 355.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. Baskı). Seçkin Yayınları.
- Yıldız, V. A., Baydaş, Ö., & Gökteş, Y. (2019). ARCS Motivasyon Modeli: 1997-2018 Yılları Arasında Yapılmış Uygulamalı Makalelerin İçerik Analizi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 723-741.

Yazar Bilgileri**Ayşenur GÜLMEZ** <https://orcid.org/0000-0003-0666-6295>

Gazi Üniversitesi

Ankara, Türkiye

İrtibat yazar e-posta (Contact e-mail):

aysenurgulmez@gmail.com**Ashhan KOCAMAN KAROĞLU** <https://orcid.org/0000-0003-2122-4364>

Gazi Üniversitesi

Ankara, Türkiye